

[A. M. Hansen.]

have denne Eksamen som Afslutningsmoment, den, der i høj Grad bærer Tilfældighedernes Præg.

Den højtærede Minister udtalte i sin Fremsettelsestale, at der var fuldkommen Enighed med hele den danske Lærerstand om, at en Reform af vor Folkeskoleundervisning burde begynde med en Forbedring af Læreruddannelsen, og, føjede Ministeren til: vi var ogsaa enige om, at det vilde være ønskeligt, om man under denne Sags Behandling ikke vilde hænge sig for meget i alt for mange Smaating og strides for meget derom, men holde sig til Hovedsagen.

Jeg vil gerne gøre disse Ministerens Ord til mine, deri er jeg nemlig enig med den højtærede Minister. Jeg anser det foreliggende Lovforslag som værende et godt Forhandlingsgrundlag, og derfor kan jeg med Glæde tilsige mit Partis Medvirken til i indeværende Rigsdagssamling at naa til et godt Resultat, d. v. s. en Lov, der betyder en virkelig Forbedring af Læreruddannelsen.

Axel Dam: Inden jeg gaar ind paa en pædagogisk Bedømmelse af det foreliggende Lovforslag om Lærerskoler, maa jeg først gøre Rede for Retsforbundets principielle Stilling til Skolelovgivning overhovedet.

Til dem af de ærede Medlemmer, som paa Grund af min Højrøstethed ikke kan undgaa at komme til at høre, hvad jeg raaber i Ørkenen, vil jeg da sige, at vor principielle Stilling til Børneundervisning og Børneskoler er den, at Staten bør have saa lidt dermed at gøre som vel muligt. Helst saa vi, at Initiativet til Opretholdelse af Skoler blev lagt i Forældrenes og i frit stillede Pædagogers Haand, subsidiært foretrækker vi kommunalt styret Skolevæsen fremfor Statsadministration, da Kommunalbestyrelserne dog staaar Forældrene nærmere end Centraladministrationens Embedsmænd og langt bedre kan tage Hensyn til de lokale Forhold og Behov i hver Kommune, saafremt de da bliver nogenlunde frit stillet i kommunalt Selvstyre, som det hedder, og ikke skal bøje sig for Tvangsuniformering fraoven.

At gøre Skolerne til en statsorganiseret, statsreguleret og statskontrolleret Indretning er i Virkeligheden ensbetydende med at give de politiske Vælgere en Raadighedsret over andres Børn samtidig med, at man fratager dem Retten til at bestemme over deres egne Børns Opdra-

gelse. Grundtvig og Kold synes i den Henseende at have levet forgæves i dette Land, selv om jeg ikke vil gaa saa vidt som en Indsender til Bladet „Dansk Folkestyre“, der erklærer det foreliggende Lovforslag for en Haan mod Grundtvigs og Kolds Minde.

Der kan tværtimod under de foreliggende Forhold siges meget godt om Lovforslaget, der jo forudsætter det Skolevæsen, vi har, og ikke det, som Grundtvig og Kold mente, vi burde have.

At Børn nødvendigvis forudsætter Begrebet Forældre, har den bestaaende Ordning ikke helt kunnet lukke Øjnene for, den berygtede § 8 staaar jo som et levende Vidnesbyrd om, at Politikerne her har staaet overfor en Knude, som de ikke har formaaet at løse, de har hverken villet anerkende eller helt turdet fornægte Forældrenes Ret til at bestemme over, hvilke Mennesker de ønsker deres Børns Opdragelse overladt til. Ganske ligesom Lovgiverne paa et andet Omraade, nemlig ved den forfamskede Lovbestemmelse om saakaldt civil Værnepligt, hverken har villet anerkende Selvbestemmelseretten eller turdet gennemføre Militærtvungen fuldt ud.

Med Hensyn til § 8 er Forholdet i den standende Strid jo det tragiske, at begge de stridende Parter har Ret, Forældrene i deres gode Ret til at protestere mod, at deres Børn tvinges ind under Paavirkning af Mennesker, de aldrig frivilligt vilde have valgt til deres Børns Opdragere, og Lærerne i deres gode Ret til at protestere mod, at de som Tjenestemænd kan afskediges vilkaarligt paa Grund af privat Antipati mod dem, naar de ikke har forsømt eller vanrøgtet deres Embedspligter.

Denne uløselige Knude viser bedre end noget andet, at Staten, det vil sige Lovgivningen, har grebet ind paa et Omraade, hvor den ikke formaar at løse den eneste Opgave, som Staten efter vor Mening har, nemlig at gøre Ret og Skel mellem Borgerne.

Spørger man os, om Staten da kan være ligeglad, om Børn overhovedet faar nogen Opdragelse eller ej, maa vi svare: Nej, Staten er som Værner af Retten ogsaa en Værner af Børns Ret, den Ret, som de, der har Ansvaret for deres Eksistens, skylder at opfylde for dem. Og da disse under de nuværende Samfundsforhold jo i stor Udstrækning er ude af Stand til at yde det, som Børnene har Krav paa, maa